ולא הקדשות בכל אלו: כתב לכהן שהוא

חייב לו חמשה סלעים חייב ליתן לו כו': האמר עולא דבר תורה בנו פדוי [לכשיתן]

מ"ם אין בנו פדוי גזירה שמא יאמרו פודין

בשמר א תני תנא קמיה דרב נחמן בנו פדוי

לכשיתן א"ל רב נחמן זו דברי רבי יוםי ברבי

יהודה פתימתא ואמרי לה זו דברי רבי אלעזר

ברבי שמעון סתימתא אבל חכמים אומרים

אין בנו פדוי בוהלכתא אין בנו פדוי: לפיכך

אם רצה הכהן ליתן לו במתנה רשאי: תנינא

להא דת"ר ינתנו לעשרה כהנים בבת אחת

יצא בזה אחר זה יצא נמלו 🏻 והחזירו לו יצא

וכך היה מנהגו של רבי מרפון שהיה נומל

ומחזיר וכששמעו חכמים בדבר אמרו קיים

זה הלכה זו הלכה זו ותו לא אלא קיים זה

אף הלכה זו רבי חנינא הוה רגיל ושקיל

ומהדר חזייה לההוא גברא דהוה קא אזיל

ואתי קמיה אמר ליה לא גמרת ויהיבת

מידעם ביש יהילכך אין כי בנו פרוי:

המפריש פדיון בנו ואבד חייב באחריותו:

מנלן א"ר שמעון בן לקיש אתיא יערך יערך

מערכין רב דימי א"ר יונתן יוכל בכור בניך

תפרה ולא יראו פני ריקם ויליף ריקם יריקם

מעולת ראייה מה עולת ראייה חייב באחריותו

אף פדיון הבן חייב באחריותו מתקיף לה רב

פפא קרא לקרא אלא א"ר פפא הא כדקתני

מעמא ביהיה לך אך פרה תפרה וכי איתמר

דריש לקיש ארישא איתמר ימת לאחר

שלשים יום אע"פ שלא נתן יתן מנא לן א"ר

שמעון בן לקיש אתיא ערך ערך מערכין רב

דימי א"ר יונתן וכל בכור בניך תפדה ולא יראו

פני ריקם מה להלן "יורשין חייבין אף כאן

יורשין חייבין: מתני׳ סיהבכור נוטל פי שנים

בנכסי האב ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם

ואינו נוטל (ג) יבשבח ולא סתבראוי כבמוחזק

ל) [כתובות קב.], ב) ולפי גירסת רש"י ותוס' גרסינן ביש עבדת, ג) [לעיל מט.], ד) [ב"ב

קכב:], ה) [ב"בנה. קיט. קכג:

קכה:ן, ו) נכחוקותי פרק יאן,

ו) ווע׳ היטב רש״י קדושין כו.

ליים שטר אין פודין וכו'), ד"ה שטר אין פודין וכו'), ה) צ"ל אחד צ"ק, ט) ובכורות פ"ו ה"דן, י) צ"ל לפדיון בנו, ל [רש"ש מח"ו], ()]שם

ברשה גן, מ) וחינים ספ"בן,

() [עיין בתום' (בקדושין) ובכתובותו מה שיש ליישבוו,

[פכמוכות] מנה שיש מישבון, ס) דאפשר דר"נ ס"ל הא דתני במתניחין אינו פדוי היינו עד שיתן לו ז"ק, ע) נ"א אבל שם

פירשנו דאע"פ כו' נ"ק, פ) ממלוה שהוא ביד אחרים

ע) ממנטים שטוח פיץ ממונים ואין לומר דההיא כרבי אחיא אבל לרבנן הוי מלוה ראוי דהא וכו׳ ז"ק, \$) [ז"ל דמלוה],

ק) כמו מיניה מנלו דלרבנו . בנו תיניה מנלן דלרבנן דר"מ ל"ק, ד) גירסת ל"ק דיממי וחומרא דר"ו ב' ב'

תורה אור השלם

1. ופְדוּיָו מָבֶן חֹדֶשׁ תִּפְּדָּה בערבר בַּסֶף חַמֵּשֵׁת שָׁקַלִּים

בשקל הקדש עשרים גרה

הַיּבֵל וְנָתַן אֶת הָעֶרְכְּּךְּ בַּיוֹם הַהוּא לָדֶשׁ לִיְיִ:

3. ופטר חמור תפדה בשה

נ. זְּבֶּטֶׁר בְּנִינְה וְתִּבְּיָרוֹ בְּטֶּרוֹ וְאִם לֹא תִפְּדָּה וְעַרְפְּתוֹ כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךְ תִּפְּדָּה וְלֹא יַרְאוּ שמות לד כ

בָּבָּיָ יֶּבְּיּ 4. אֶת חַג הַמַּצוֹת תִּשְׁמֹר

שבעת ימים תאכל מצות

פָּגְשֶׁר צִוּיתְרְּ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב פִּי בוֹ יָצְאתְ מִמִּצְרָיִם וְלֹא יַרְאוֹ פְּנֵי מִמִּצְרָיִם וְלֹא יַרְאוֹ פְּנֵי

וְיּקְם. 5. כָּל פָּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר

ני בּל בְּלוּ הַבְּהַמְּה הַשְּׁמֵאָה הַבְּבָהַתָּה לְּךְ אַךְּ בְּּלְּהְ הַבְּהַהָתָה הָרָיָה לְּךְ אַךְּ בְּּלְּהְ וְאַת בְּכוֹר הַבְּהַמָּה הַשְּׁמֵאָה בּלֹר הַבְּהַמָּה הַשְּׁמֵאָה

הגהות הב"ח (מ) גמ' ומ"ט אין כנו: (ב) שם הילכך אין בגך פדוי:

(ג) שם במשנה ואינו נוטל פי

ע) שם נתשנה וחינו נועל פי שנים בשבח: (ד) רש"י ד"ה אזיל ואתי קמיה וכו׳ שנתן לו בעד בנו: (ה) ד"ה מה עולת וכו׳ אבל מלא יראו פני

ייקם לנכור: (ו) ד"ה נשנח

וכו׳ אלא שמין את הנכסים מה שהיו שוין: (ו) ד"ה כראוי וכו׳ נוטל בהן פי שנים המ״ל:

תפַדה:

במדבר יח טו

במדבר יח טז 2. וְחִשָּׁב לוֹ הַכּהַן אַת מְכְסַת הָעֶרְכְּף עֵד שְׁנַת

במדבר כז כג

נא א מיי' פ"ז מהל' ערכין

הל"ח: גב ב מיי פי"ח מהלי יו״ד סי׳ שה סעי׳ ד: בג ג מיי׳ שם הל"ז טוש"ע שם פעי' ז: נד ד מיי שם הל' ח טוש"ע נד ד מיי׳ שם הני ח טוש״ע שם סעיף ח: ה [מיי׳ פ״ג מהל' מעשה הקרבנות הלכה נו]:

בה ו מיי׳ פ״ב מהל׳ נחלות נוש"ע שם סעי' ו: נו ח מיי׳ שם הלכה א יווש"עו שם מעו" נו

רבינו גרשום

כללי ופרטי גבי בכור אמר רבינא סברי לה כדאמרי בכל אלו בעבדים ובקרקעות ובשטרות משום דכתיב בהקדשות כמף דכחיר ווחז בהקדשות כסף דכתיב ונתן את הכסף וקם לו: תנינא להא. במתניתא דאם רצה הכהן ליתן לו דרשאי כדקתני בברייתא נטלן והחזירן לו רשאי אלמא דהלכה היא כן דרשאי: נתנו לה' סלעין לעשרה כהנים לכל חד חצי סלע בבת אחת יצא שהרי נתן ה' סלעים יצא שהרי נתן ה' סרעים כולן: ר' טרפון כהן היה: אף קיים הלכה זו. שגילה לכל דהלכה כן דרשאי להחזיר: חזייה לההוא גברא. דיהב ה' סלעין לרבי . חנינא כהן היה: והוה קא . אזיל ההוא גברא ואתי. כלומר שהיה רוצה שיחזירם לומר שהיה רוצה שיחזירם לו ר' חנינא: א"ל. ר' חנינא חזינא בדעתך דלא גמרת בדעתך ויהבת לי מידעם אלא ע״מ שאחזירם לך הילכך אם אחזירם לך לא הוי בנך פדוי ואיני רשאי הילכך אם אחזירם לך לא הוי בנך פדוי ואיני רשאי להחזירם לך הואיל ולא גמרת בדעתך שיהו שלי אלא אתפשם לי ויהא בנך פדוי: המפריש פדיון בנו פדוי: המפריש פדיון בנו ואבד. קודם שבא ליד כהן חייב באחריותו שנאמר באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה וגו' כלומר אימתי יהיה לך שלך בזמן שפדה תפדה מיד ליד: מנא לן. דחייב באחריותו: אתיא ערך ערך מערכין. כתיב הכא ופדויו מבן חדש תפדה . בערכך וכתיב ערכך בערכין מה בערכין חייב באחריותו דקאמר ערך עלי אף בכור חייב באחריותו: מה עולת ראייה חייב באחריותה. דאע"ג דאפריש חייב באחריותו דלא מצי אתי באחויותו זלא מצי אתי לעזרה אי לא מייתי אף פדיון נמי חייב באחריותו: קרא לקרא. כלומר כיון רגמרינן לה במתניתין מקרא מיהיה לך אך פדה תפדה אמאי איכא לריש לקיש ור׳ יוחנן למילף מקרא אחרינא: להלן יורשין חייבין כדתנן . במסכת ערכין האומר ערכו של פלוני עלי מת הנודר של פלוני עלי מון הנודו יתנו היורשים אף הכא גבי בכור היכא דמת אחר שלשים יורשין חייבין ליתן: מה להלן. בעולה יורשין חייבין כדתנן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה אף כאן ורשין חייבין: ואינו נוטל פי שנים כשבח ששכחו נכסים לאחר מיתת אביו: ולא בראוי כבמוחזק. שאם ולא בו אוי כבמוזוק, שאם מת אחי אביו בלא בנים לאחר מיתת אביו כיון שאביו היה ראוי לירש אחיו ומת הוא קודם ולא היה מוחזק בהז בנכסי אחיו איז

הרכור נוטל פי שנים בהן: ולא האשה בכתובתה.

אמר עולא דבר תורה בנו פדוי לכשיתן. לכאורה משמע בריש הנושה (כחובות דף קה:) דליתה לדעולה הלה לריש לקיש ויש יליישב דהיתה הפיי לר' יוחנן: אבל חבמים אומרים אין בנו פרוי. תימה דמתני׳ ים נמי קתני חייב ליתן לו ובנו אינו פדוי ויש

לדחות יגו ס דאמר אינו פדוי עד שיתן לו ואתי מתניתין לאשמועי׳ דאפילו זקפם עליו במלוה לא הוה כאילו קבלם הכהן וחזר והלוה לו ואם מחלם :הכהן אינו פדוי עד שיתו

אמר ליה לא גמרת ויהבת מידעם ביש עבדת. ויש לפרש מידעם לשון מאומה דמתרגמינן מידעם כלומר לא גמרת ויהבת מידעם ועוד יש לפרש כן מידעם ביש עבדת כלומר דבר רע עבדת ידן דמתרגמי׳ דבר רע (מלכים ב ד) כל מידעם ביש ויש ספרים דלא כתוב בהו עבדת אלא מידעם ביש וחו לא כלומר דבר כע הוא מון כלומר דין עסק ביש:

הלכך אין בנו פדוי. תימה מ"ש ממתנה על מנת להחזיר דאמרינן בפ"ק דקדושין (דף ו:) דבנו פדוי דמסיק בכולהו קני שון וי"ל דהכח רבי חנינה לה היה רוצה לזכות אלא במתנה גמורה דאסרינן התם לעשות יו מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות כדנפקא לן לעיל בפ׳ עד כמה (דף כו:) משום שנאמר שחתם (את) ברית הלוי ואע"פ שאותו סתם נתן לו יח כפירש על מנת שיחזירו לו [כיון] דאיכא היכירא למילתא ואין זה דברים שבלב כמו זבין ולא אילטריכא ליה לוחי בפ׳ אלמנה (בכתובות דף נז.) ומיהו קלת תימה דכיון שהיו ר' טרפון ור' חנינא מחזירין כל שעה נמלאו משחיתים ברית הלוי שיפסידו שאר כהנים שלא יתנו אלא להם מפני שהם רגילים להחזיר וי"ל יש שאין הנותן יודע בשעה שנותן אם יחזירו לו ולא קרינא ביה שחתם ברית הלוי ק דמה לנו במה שיחזיר לו אח"כ וגם שמא לא היו מחזירין אלא לעניים ולא לאותם

שהיו דומים להם לעשירים: ולא בראוי כבמוחוק ולא האשה בבתובתה. גפ׳ יש נוחלין

(ב"ב דף קכה:) פסקינן הלכתא דאין הבכור נוטל פי שנים במלוה בין שגבו לא מעות בין שלא גבו מעות ומתוך כך נראה דאינו גובה כתובה במלוה כדתנן הכא ים אין לה בראוי ש'אבל רבי פירש דאע"פ שהורע כח הבעל ובכור לענין מלוה דחשבינן ליה לגבייהו ראוי לגבי כתובת אשה מיהא חשיבא מוחזקת ואשה גובה כתובתה ממלוה כדתנן בכתובות בהכותב (דף פד.) מי שמת והניח אשה וב"ח ויורשים והיו לו מלוה ופקדון ביד אחרים ר"ט אומר ינחנו לכושל שבהן ר"ע אומר ינתן ליורשים שכולם לריכין שבועה וחין היורשין לריכין שבועה אלמא אפילו לר"ע אם לא שלריכה שבועה היתה לגו גובה אבל לפי שלריכה שבועה גובין היורשין ושוב לא מגבה האשה מהן דהוו להו מטלטלי דיתמי דלא משתעבדי ואם גבו קרקע בחובת אביהם היא חוזרת וגובה אותם מהם בשבועה כדין בעל חוב או אם פטרה

מן השבועה גובה לדופי מלוה ולא משום דלדידהו הוי מלוה ראוי דהא לא מישחמיט התם שום חכם להעמידה כרבי דוקא אלא משמע דליכא מאן דפליגי אלא כ"ע בין לרבי בין לרבון אית להו דמלוה מוחזקת היא לגבי כתובת אלמנה ואפילו לרבנן יהן דאמרי מטלטלי לא משתעבדי לכתובה כלל אפילו מחיים נראה מחוך המשנה זו דהכותב שהם מודים "דמלוין דיתמי משתעבדי לכתובה דהא ליכא למימר דר"מ היא ולהכי אית ליה לההיא משנה דשייכא כתובת אשה במלוה אע"ג דהוי מטלטלי דיתמי חדא שר"ת מפרש שאפילו לר' מאיר מטלטלי דיתמי לא משמעבדי לכחובה אלא מטלטלי דיבם דוקא דעליה קאי בפרק האשה שנפלו (כמובות דף פא: ושם ד״ה ר״מ) דלא מו מסתברא שיפה ר״מ כתובה לגבות ממטלטלי דיתמי טפי מבעל חוב איפכא מדרבנן שמגרעים כחה יותר מבעל חוב שלא לגבות ממטלטלי אפי׳ מיניה כדמשמע בפרק האומר בקדושין (דף סה:) גבי שנים שבאו ממה"י ואשה וחבילה עמהם כו' וההיא דגבי ממטלטלי דנפלו קמי יבם במתני׳ דהאשה שנפלו (כמובות ד׳ פ:) היינו משום דיבם במקום בעל קאי וחשיב בהכי כמו מיניה כיון דאגידה ביה מחמת נשואי הבעל ונראה דברי ר"ת דאל"כ שיהא יבם ביו די מיניה מנלן לרבנן דר"מ דלא משתעבדי מטלטלי לכתובה אפילו מיניה ועוד דא"כ איך יתנו ליורשים שכולם לריכין שבועה ולא היורשין גם כשיתנו ליורשין חגבה האשה מהם כיון שתאמר דמטלטלי דיתמי משתעבדי לכחובה סבירא ליה

ולה הקדשות. נפדין בכל אלו בעבדים שטרות וקרקעות. והתם נפקא לן מקראי בתורת כהנים" בפרשת ערכין": שמא יאמרו פודין בשטרות. אפי׳ אין נותנין כלום אי נמי בשטר שיש לו על חבירו: בנו פדוי לכשיתן. שהרי נתן הפדיון: בכם אחת. שהניח לפני כולן

חמש סלעים והלך לו: כוה אחר וה. ם ולכהן אחרש הכי תניא ליה בתוספתאש. יצא: נטלן. הכהן והחזירן לו יצא: ר' ערפון. כהן היה: ר' תנינא. כהן היה: אויל הור) ויתיב קמיה. כדי שיראנו מהלך ובא לפניו ויחזיר לו חמש סלעים שנתן בנוי: א"ל לא גמרת קו ונתת. נתינה גמורה אלא כדי שאחזירם לך: מידעם ביש עבדת. דבר רע עשית הלכך אין בנך פדוי אם אחזירם ח. לשון אחר אפילו לא אחזירם אין בנך פדוי: מנלן. דחייב באחריותו. ואע"ג דקא נסיב קרא במתניתין קבעי מגלן ולקמן פריך ליה רב פפא: אמיא ערך ערך. כתיב הכא בבכור (במדבר יח) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך מה ערכין חייב באחריותן עד שיבאו לידי גובר כדאמר בפרק בתרא דשחיטת חולין (דף קלט.) ונתן את הערכך ביום ההוא וגו' (ויקרא ס) חולין הן בידך עד שיבאו לידי גובר: מה עולת ראייה חייב באחריותה. דהא חובה היא עליה דלא גרעה יז היא מנדר שאם מתה או נגנבה חייב באחריותה דכמאן דטעין ליה אכתפיה דמי ועוד דכתיב (שמות כג) לא יראו פני ריקם ואם מתה או נגנבה ולא פרע ליה אישתכח דאיתחזי ריקם בעזרה אבל מלא יראו מו(ה) דבכור לא הוה שמעינן דההוא לאו פנים ממש קאמר דהא לאו בעזרה מייתי לה דלכהן יהיב ליה והוה אמינא בהפרשה סגיא ליה: קרא לקרא. קרא לריך לאיתויי לסיועי לקרא הא תנא דמתניתין קרא אחרינא קנסיב לה: מנלן. דחייב לתת לאחר מיתה: ערך ערך מערכין. דחמר במסכת ערכין (דף כ.) אמר ערכי עלי ומת יתנו היורשים אמר ערך פלוני עלי

ומת על הנודר ליתן ומקרא יליף

ולא (במסכת ערכין)י ובתורת כהנים יכול אם אמר ערך פלוני עלי ומת יהא פטור ת"ל יעריכנו אפילו מת. והכי נמי כי מת לאחר ל' נתחייב האב בפדיונו: מה. עולת ראייה יורשין חייבין ש דעולת חובה היא ה"נ כי מת לאחר ל' נתחייב האב בפדיונו וגבי עולת חובה תנום האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה: אף כאן יורשין חייבים. לאחר מיחת האב והבן דהוו מחוייבים ומתו: בותבר' בנכסי החם. נכסי מלוג: בשבת. אם השביחו נכסים לאחר מיתת האב קודם שחלקו אין הבכור נוטל פי שנים בשבח אלא שמין (ו) יו מה שהיו שוין בשעת מיתת אביהן והבכור שנטל צ' חלקים בקרקעות יתן מעות יאו לפי ששוה שבח חלק השני שנטל בשביל הבכורה ואותן מעות יחלקו בין כולם: בראוי. בנכסים שלא היה אביהן מוחזק בשעת מיחתו אבל ראויין היו ליפול לו בירושה ונפלו להן לאחר זמן אין הבכור נוטל (" פי שנים בהן:

מוסף רש"י

שמא יאמרו פוד שנות יאמרו פודין בשטר. נשטרי חוב שיש לו על אחר ומסרו לכהן בפדיונו, האמי למימר מה לי האי שמרא יחסי נמינו מיי כי החברים ואנן תגן מה לי האי שטרא, ואגן תגן א ביובדים ולא מה כי החי שטרח, וחק זין פודין לא בעבדים שטרות ולא בקרק (כתובות קב.)**.**

שימה מקובצת

אן בשטר וכן אמר רב ששת בנו פדוי לכשיתן תני: ם נטלו והחזירן לו: גן זה שחלק להן הס"ד ומה"ד נטלן והשאר נמחק: זן אזיל ואתא קמיה: סן גמרת ויהבת נתינה: ון אחזירם לך ל"א: ון גרעה מנדר דתנו מת או צולת כו' והשאר נמחק: ין שמיז את הנכסים מה היו ב - .. , ייני הנכטים מה היו שוין: יאן מעות כמה ששוה: יגן דמתני׳ היא דקתני חייב: דקתני היינו כל דבר: ידן כדתרגמי׳

ים ביות במור בין: עון קני לבר מקירושין וכ"ש זה האיש שלא התנה אלא שבלבו היה שיחזיר לו: יון לעשות כן מפני: יון לו ולא פירש על מנת כרי לו מכל מקום איכא היכירא: עון וי"ל כיון שאין: 9 הלוי ולאחר שהורך לרכור ואני עושה כמצפה שיחזור לו מה לנו: לפן שגבו קבו שבו מעות ומתוך כך היה נראה ראשה אינה גובה: 90 הכא דאין לה בראוי אבל ר"י פירש: עון גובה אותם מהן: לדן גובה ממלוה שביר אחרים אפילו לרי עקיבא ודלא כאבא שאול בן אימא מריב המתני דהכותב אתיא כרי דחשיב מלוה מוחזק בפ' יש נוחלין אבל לרבנן לא משום: לפן לרבנן דר מאיר: לון מסתבר שמיפה ר' מאיר כח כתובה: לון יבם כמו מיניה: לפן כן אין כאן חומרא דר"י מון:

ועוד הינח כחובת אשה אבל ב"ח מאי איכא למימר הא לא אשכחן חנא דאית ליה דמטלטלי דיתמי משחעבדי לב"ח אלא על כרחין משום דמלוה

אינה ביד היורשין יפה כח אשה וב״ח טפי ממטלטלי שהם ביד היחומים וחרי חומרי בכחובה לא שייכי הכא כדפרישית בסוף האשה שנפלו (שם דף פב.) דהא חומרא דר' מאיר אינה כאן כדפרישית דהואיל והמלוה ביד אחרים לא הויא ממטלטלין י' דיחמי ש' ואם כן ליי חומרא דרבי